

Experiment?

De Utrechtse aanslagpleger werd gepakt nadat zijn betalingsverkeer gevolgd was. Niet alleen fraudeurs en andere criminelen worden groter door digitalisering en andere technologische ontwikkelingen, maar gelukkig ook de bestrijders daarvan. Een fraai staaltje modern spuurwerk dus.

BIJDRAGE

Ook notarissen dragen hun steentje bij in de criminaliteitsbestrijding. Niet alleen door onze meldingen van ongebruikelijke transacties, maar ook door het registreren van al onze akten bij het eigen Centraal Digitaal Repertorium. De Belastingdienst haalt daaruit veel nuttige gegevens, waarmee criminele verbanden worden blootgelegd.

Als poortwachter zijn wij een onmisbare schakel in de keten van fraudebestrijding, zo schreef ik vorige maand op deze plek. Notarissen faciliteren de bestrijders van fraude en zijn daar trots op.

TEGENSTRIJDIG

Tegenwoordig is er elke dag wel nieuws over fraude, de ondermijnende gevolgen voor de maatschappij en de bestrijding ervan. Je zou denken dat het tegengaan van fraude de hoogste prioriteit heeft voor de overheid en dat dus alle beschikbare middelen worden ingezet om burgers, bedrijven en de overheid zelf voor de gevolgen van dat misbruik te behoeden. Toch is dat geenszins het geval. Het geluid van de overheid is soms verbazend tegenstrijdig. Als voorbeeld neem ik het Wetsvoorstel Modernisering personenvennootschappen. Niet de rechtsbescherming voor de burger staat daarin voorop, maar het gemak voor de ondernemer om zo'n personenvennootschap aan te gaan. Net zo gemakkelijk wordt aan de vennootschap rechtspersoonlijkheid meegegeven, dus een eigen vermogen. Maar hoe zijn deze rechtspersonen straks als zodanig herkenbaar? Alleen voor verkrijging van registergoederen en erfstellingen is een extra formaliteit nodig, namelijk inschrijving in het handelsregister. In een eerder wetsontwerp was voor rechtspersoonlijkheid nog vereist dat de vennootschaps-overeenkomst werd opgenomen in een notariële akte.

ONDERNEMINGSKLIMAAT

Kennelijk staat het faciliteren van ondernemers om steeds sneller en goedkoper een bedrijf te kunnen opzetten voorop. De bescherming van burgers en bedrijven is naar de achtergrond verdwenen. Toch zijn juist rechtszekerheid en rechtsbescherming cruciaal voor de economie, de samenleving en de rechtsstaat waarin wij leven. In een samenleving waarin men elkaar vertrouwt en waarin men zich veilig voelt, worden

gemakkelijker zaken gedaan. Rechtszekerheid en rechtsbescherming zijn de basis voor een goed ondernemingsklimaat. Zo'n klimaat is echter niet vanzelfsprekend, daar zijn investeringen voor nodig. Niet alleen van de overheid, maar ook van ondernemers. Fraude ondermijnt immers het vertrouwen in het handelsverkeer en brengt bonafide ondernemers schade toe.

EUROPA

Ook in Europa heeft de overheid twee gezichten. Grensoverschrijdende fraude kost de Europese Unie veel geld, geld dat de burgers moeten ophoesten. De Europese Commissie maakt zich dus sterk voor fraudebestrijding, maar in het Richtlijnvoorstel over kapitaalvennootschappen is daar niet veel van te merken. Of de notaris een rol moet hebben bij de voorgestelde online oprichting van bv's wordt aan de individuele lidstaten overgelaten.

VROEGER

Ooit was het anders. In 1992 werd wettelijk geregeld dat de overdracht van aandelen voortaan verplicht via de notaris zou moeten gaan. Opvallend is de motivatie van de toenmalige staatssecretaris. Juist door de invoering van de verplichte notariële akte kan misbruik voldoende worden bestreden, zo betoogde Aad Kosto. Ook toen al wilde men dat de namen van de nieuwe aandeelhouders door de registratie van de notariële akte bij de Belastingdienst zo nodig terecht zouden kunnen komen bij opsporingsinstanties. Waarom zou dat nu anders zijn? Het lijkt erop dat de notaris tegenwoordig nog louter als kostenpost ervaren wordt. Het wetsvoorstel over het zonder kosten kunnen kiezen voor algehele gemeenschap van goederen is daar ook een voorbeeld van. En waarom is er nog steeds geen wettelijke basis voor een centraal aandeelhoudersregister?

EXPERIMENT

Je gaat iets pas waarderen als je het mist. Dat geldt vast en zeker ook voor het notariaat. Zonder notarissen zouden stellen nog steeds gaan samenwonen, worden er ook nog huizen gekocht, worden er vast nog wel bedrijfjes opgericht en gaan we allemaal vroeg of laat een keer dood. Er zal in zo'n notarisloze maatschappij natuurlijk nog steeds behoefte zijn aan begeleiding en advies op al deze terreinen. Transacties moeten ook dan ordelijk worden vastgelegd en we willen dat mensen met verkeerde bedoelingen ook in die wereld aan de poort worden geweigerd. Zou dat beter, efficiënter en goedkoper kunnen dan nu door notarissen wordt gedaan? Ik betwijfel dat ten zeerste. Ik gun ons land dat het bij dit gedachte-experiment blijft. Koester wat je hebt. ■

Nick van Buitenen | VOORZITTER KNB